

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐÌNH GIÀN, PHƯỜNG XUÂN ĐÌNH, QUẬN BẮC TỪ LIÊM, THÀNH PHỐ HÀ NỘI

I TRƯƠNG HÙNG MINH

Email: hungminh3493@gmail.com
Trường ĐH Sư phạm Nghệ thuật TW

I NGUYỄN THỊ LÊ

Email: leanh9991@gmail.com
Trường ĐH Sư phạm Nghệ thuật TW

SOME SOLUTIONS TO IMPROVE THE MANAGEMENT EFFICIENCY OF GIAN PAGODA - THE HISTORICAL AND CULTURAL RELIC OF XUAN DINH WARD, BAC TU LIEM DISTRICT, HA NOI CITY

ABSTRACT

TÓM TẮT

Di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn thuộc phường Xuân Đình, quận Bắc Từ Liêm, thành phố Hà Nội, các tư liệu, di vật hiện còn cũng như những truyền thuyết của dân làng cho thấy di tích đình Giàn có niên đại ra đời từ rất sớm. Tuy nhiên, trong cả thời gian dài tồn tại, đình đã nhiều lần được tu sửa và mở rộng, văn bia hiện còn chỉ cho biết thời gian tu bổ trong thời Nguyễn. Theo thần tích của làng, Thành hoàng làng Cao Đình được thờ trong Đình là tướng quân Lý Phục Man. Về sau, do có công bình giặc Phục Man, vua lại ban cho quốc tính nên gọi là Lý Phục Man. Nhà vua đã thăng cấp Thiếu uý và cho làm quan đầu triều. Sau đó, một lần giao chiến với quân Chiêm Thành, bị tấn công bất ngờ nên quân của Lý Phục Man bị bao vây, lương thực thiếu thốn, không có quân tiếp viện nên ông đã tự vẫn. Gia nhân vô cùng thương xót nên mang thi hài Lý Phục Man về an táng ở làng Yên Sở, bên Hồ Mã. Theo truyền thuyết của dân làng Giàn, nhân vớt được cây gỗ quý trôi dạt đến, người ta đã dùng nó để xây Đình và tới Yên Sở xin tôn hiệu, bài vị của thần về thờ, tôn làm thành hoàng của làng. Từ đó, hai làng có liên hệ mật thiết qua những ngày hội làng để tưởng nhớ tướng quân Lý Phục Man.

Từ khóa: Di tích, Di tích đình Giàn, Lý Phục Man, Lịch sử văn hóa, Xuân Đình

Located in Xuan Dinh ward, Bac Tu Liem district, Hanoi city, the records of Dinh Gian historic and cultural relics may be traced again to a very early age, via documents, relics, in addition to legends which have been passed down from generations to generations of families, stay withinside the village. However, throughout its lengthy existence, the village hall turned into repaired and multiplied many times, the present-day epitaph simplest shows the time of renovation, the earliest time we could located was at the Nguyen Dynasty. According to the legend of the village, the God of Cao Dinh village is enshrined withinside the village's communal temple is the General Ly Phuc Man. Thank to the victory of the battle, his was given the name Ly Phuc Man and the Second Lieutenant identity. The King also gave him a role in court as a reward. Later on, during a unexxpected battle with the Champa army, the General's army had to face with lack of foods and no reinforcements, so in the end, the General committed suicide. Mourning for the life of the General, in order to remember him, the people brought his body back to be buried in Yen So village, next to Ho Ma. According to the legend in Gian village, once the villager picked up a drifting treasured wood, they used it to build a village hall and went to Yen So village to ask for the title and ancestral tablet of the General Ly Phuc Man to worship and make him their village's God. Since then, the two villages have been closely related through village festivals to commemorate the General Ly Phuc Man.

Keywords: Relics, Relics of Gian padoda, Cultural history, Xuan Dinh

Năm 1990, Di tích đình Giàn được công nhận là di tích lịch sử - văn hóa cấp Quốc gia, trong những năm qua, hoạt động quản lý di tích đình Giàn luôn được Ủy ban nhân dân quận Bắc Từ Liêm và Ủy ban nhân dân phường Xuân Đình quan tâm. Tuy nhiên, thực trạng hiện nay, Ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình vẫn còn một số hạn chế cần được điều chỉnh, bổ sung cho phù hợp với đặc điểm tình hình của khu di tích. Vì vậy, trong thời gian tới cần phải có những giải pháp nâng cao hiệu quả trong công tác quản lý di tích đình Giàn một cách bền vững đồng thời vừa bảo vệ, khai thác và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống thông qua di tích, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho cộng đồng dân cư.

1. Di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn

Đình Giàn có từ lâu đời, lúc đầu chỉ là miếu đền, dần dần được mở rộng và sửa chữa thành Đình. Các văn bia hiện còn cho biết thời gian tu bổ vào các năm Gia Long thứ 16 (1817), Tự Đức thứ 30 (1877) và Thành Thái thứ 13 (1901). Gần đây thì năm 1992 tạc tượng, 1995 xây lại và mở rộng công Đình, 1996 sửa chữa hậu cung, 1999 sửa chữa trung cung, 2001 sửa nhà tiền tế, 2002 tôn tạo lại tả mạc, giải vũ. Cùng thời gian này, lễ hội đình Giàn cũng được phục hồi.

Đình Giàn có bố cục hình chữ Công cấu thành bởi hai dãy nhà ngang và một dãy nhà dọc. Tuy nhiên, do được xây tường bao kín và quy mô của hậu cung tương ứng với nhà thiêu hương nên nhìn từ bên ngoài, di tích có kết cấu phẳng phát bóng dáng của một ngôi đền cổ. Có thể Đình đã được xây dựng vào thời Lý và sau này vào thời Hậu Lê và thời Nguyễn, khi tu sửa và mở rộng, người xưa đã mô phỏng cách cấu tạo tương đối đơn giản và thanh nhã của các kiến trúc nghệ thuật thời Lý.

Đình Giàn không chỉ là một công trình kiến trúc lâu đời rất gần gũi với đời sống văn hóa, tinh thần của một làng quê truyền thống. Từ trong lịch sử hình thành và phát triển của di tích, trải qua bao thăng trầm, đình Giàn đã trở thành nơi sinh hoạt văn hóa tâm linh, hội tụ đủ các chức năng của thiết chế văn hóa làng xã mà trên hết là lễ hội đình Giàn đã đóng vai trò cổ kết cộng đồng nhân dân trong và ngoài vùng với nhau. Người dân làng Cáo Đình vẫn tự hào về ngôi Đình, về vị Thành Hoàng làng, tiêu biểu cho truyền thống yêu nước đấu tranh chống giặc ngoại xâm của dân tộc ta. Công lao to lớn và tấm gương hi sinh của danh nhân Lý Phục Man đã có ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục, nuôi dưỡng những truyền thống tốt đẹp cho dân làng Cáo Đình từ xưa tới nay. Giá trị của di tích đình Giàn ngày càng được khẳng định vai trò thông qua công tác tổ chức lễ hội, chính sinh hoạt văn hóa này đã tạo nên sự gắn kết giữa cộng đồng làng, xã đem lại sự cân bằng cho đời sống tâm linh của cư dân nơi đây sau những ngày tháng hang say

lao động vất vả.

Lễ hội đình Giàn là sinh hoạt văn hóa theo chu kỳ của làng, tôn nghiêm nhưng náo nức, gắn kết cộng đồng. Lễ hội mang lại sự bình yên cho mỗi cá nhân, niềm hạnh phúc cho từng gia Đình, sự bội thu của mùa màng mà bao đời nay đã quy tụ niềm khát vọng vào bốn chữ “Nhân Khang, vật thịnh”. Thông qua lễ hội, người dân muốn bày tỏ niềm tin, cầu mong sự giúp đỡ của Thành hoàng nhằm giúp họ thỏa mãn những nhu cầu tâm linh.

2. Thực trạng quản lý di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn

Trong những năm qua, bám sát các văn bản chỉ đạo của các cấp quản lý, ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình đã tham mưu tốt đối với Ủy ban nhân dân quận Bắc Từ Liêm ban hành kế hoạch triển khai thực hiện tu bổ, tôn tạo di tích đình Giàn. Đồng thời là bộ máy quản lý di tích đình Giàn, từ nguồn nhân lực còn ít cho đến nay đã thành lập được Tiểu ban quản lý di tích với những cá nhân thường trực chăm nom, bảo vệ di tích hướng dẫn cho du khách vào chiêm bái, lễ nghi. Kể từ khi thành lập, Tiểu ban quản lý di tích đình Giàn luôn luôn có tinh thần trách nhiệm cao đối với di tích, phân ca túc trực, hướng dẫn nhiệt tình, chu đáo cho khách thập phương theo đúng nội quy, được du khách đánh giá cao, để lại nhiều ấn tượng đối với du khách.

Nhận thức được vấn đề tu bổ, tôn tạo di tích phải cần đến nguồn kinh phí rất lớn, tránh tình trạng thụ động dựa vào nguồn ngân sách nhà nước, Ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình và Tiểu ban quản lý di tích đã làm rất tốt công tác xã hội hóa, vận động tuyên truyền đến nhân dân địa phương đóng góp, ủng hộ kinh phí, bên cạnh đó còn mở rộng công tác xã hội hóa cho các doanh nghiệp trên địa phương ngay cả trong mùa lễ hội.

Công tác tuyên truyền giáo dục cũng được Ban Văn hóa - Thông tin làm rất tốt, thường xuyên phối hợp để tuyên truyền công tác bảo vệ, bảo tồn di tích từ đó nâng cao ý thức trách nhiệm ở mỗi người dân. Cán bộ quản lý di tích đã được tập huấn bảo đảm phát huy giá trị của di sản văn hóa phục vụ giáo dục truyền thống và bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc. Điều quan trọng khác là hoạt động tuyên truyền, giáo dục Luật Di sản văn hoá và công tác bảo tồn, phát huy các giá trị di tích đã được sự đồng thuận thống nhất cao giữa các cấp uỷ, chính quyền và các tầng lớp nhân dân, thu hút được đông đảo các tầng lớp nhân dân tham gia góp phần giáo dục cho thế hệ trẻ biết trân trọng bản sắc văn hoá dân tộc đồng thời gắn kết cộng đồng ngày càng phát triển mạnh và bền vững.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác quản lý

di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn vẫn còn những điểm hạn chế, tồn tại cần khắc phục:

Công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa là một trong những nội dung quan trọng trong công tác quản lý di sản văn hóa của quốc gia, do đó cần phải có một đội ngũ cán bộ có chuyên môn, nhưng hiện nay đội ngũ làm công tác quản lý di tích đình Giàn của phường Xuân Đình còn rất mỏng, những cán bộ đó thực thi công việc chưa nhiều kinh nghiệm. Qua thực tế có thể thấy rằng công tác quản lý di tích còn nhiều vấn đề cần thực hiện từ khâu điều tra phát hiện di tích, lập hồ sơ xếp hạng, tổ chức bảo vệ di tích, trùng tu tôn tạo, phát huy giá trị và các khâu khác như tuyên truyền pháp luật về bảo vệ di tích; huy động các nguồn vốn để tu bổ tôn tạo di tích; kiểm tra, xử lý các vi phạm; khen thưởng và kỷ luật... Cho nên việc thiếu cán bộ có trình độ chuyên môn làm công tác tu bổ di tích là điều đáng quan tâm.

Mặc dù tiểu ban quản lý di tích đình Giàn có nhiều đóng góp trong công tác quản lý di tích, đặc biệt là trong việc huy động kinh phí tu bổ, tôn tạo di tích. Nhưng họ chỉ đơn thuần là những người trông nom di tích hàng ngày, họ ít có những am hiểu cơ bản về các hoạt động bảo vệ, tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích nên còn xảy ra tình trạng tự phát trong công tác tu bổ di tích.

Vấn đề thanh tra, kiểm tra vi phạm về di tích chưa được tổ chức định kỳ, thường xuyên.

Qua những thực trạng đã nêu ở trên, để khắc phục và giải quyết những tồn tại, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý nhà nước đối với di tích có giá trị lịch sử - văn hóa đình Giàn.

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn

Tăng cường trách nhiệm và sự phối hợp của các cơ quan quản lý: Ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình, Tiểu Ban Quản lý di tích đình Giàn đóng vai trò chủ đạo trong việc giúp UBND phường Xuân Đình quản lý DTLSVH đình Giàn tích cực hơn trong việc định ra các hình thức và huy động các tổ chức, đoàn thể ở địa phương tham gia bảo vệ và phát huy giá trị của các di tích. Chủ động phát hiện và đề xuất các giải pháp nhằm giải quyết kịp thời những vi phạm về di tích.

Nâng cao chất lượng bộ máy nhân sự: Đối với Ban quản lý trực tiếp cần phải được đào tạo cơ bản kiến thức chung về văn hóa và di tích. Vai trò của người trực tiếp quản lý ở di tích là phải nắm bắt được toàn bộ di tích về diện tích đất sử dụng, kiểm trúc của di tích, số lượng di vật, cổ vật trong di tích cũng như hiểu biết về tâm linh trong di tích nhằm phục vụ nhu cầu của người nghiên cứu, tìm hiểu và tham quan di tích.

Tăng cường cơ chế chính sách: Xây dựng cơ chế, chính sách nhằm huy động được cao nhất sự tham gia của toàn xã hội; sử dụng đúng mục đích, có hiệu quả sự đóng góp trí tuệ và vật chất của toàn xã hội cho sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa; Tạo môi trường và điều kiện tốt nhất để công chúng được trực tiếp tham gia, đồng thời được trực tiếp hưởng thụ kết quả do hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa mang lại như: khuyến khích, huy động đầu tư kinh phí tu bổ di tích...

Nâng cao vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích: Cần coi trọng giải quyết các mối quan hệ giữa trách nhiệm và lợi ích của các cộng đồng cư dân trong toàn bộ các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di tích, vốn là công trình văn hoá, tôn giáo tín ngưỡng của do nhân dân xây dựng và giữ gìn để phục vụ nhu cầu của cộng đồng. Nhân dân không chỉ là những chủ nhân đầu tiên có trách nhiệm giữ gìn di tích mà họ còn cần được thực sự hưởng lợi từ những hoạt động khai thác, phát huy giá trị di sản văn hoá của cộng đồng. Di tích lịch sử - văn hóa đình Giàn là công trình tôn giáo, tín ngưỡng, nên “tính thiêng” vốn là một thuộc tính quan trọng của các di tích. Cần quan tâm giữ gìn tính thiêng của di tích để bảo vệ và phát huy có hiệu quả giá trị di tích.

Tăng cường các hình thức bảo vệ, chống vi phạm tích: Ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình, cần có kế hoạch phối hợp với các lượng như công an, thanh tra xây dựng, tiến hành kiểm tra, xử lý không để xảy ra các hiện tượng vi phạm về trật tự xây dựng, lấn chiếm đất đai, cảnh quan của di tích. Cần xử lý các trường hợp kinh doanh, buôn bán tại các điểm di tích nhằm hạn chế tối đa hiện tượng lấn chiếm vi phạm trong khu vực bảo vệ của di tích. Cần Đình chỉ các công trình xây dựng trong phạm vi bảo vệ, những công trình ảnh hưởng tới cảnh quan di tích. Đề nghị cơ quan cấp trên không cấp phép cho những công trình nằm trong khu vực bảo vệ của di tích, cũng như các công trình coi nói thêm của các hộ dân. Động viên, khuyến khích các hộ dân tự nguyện di chuyển, trả lại cảnh quan, không gian cho di tích. Đồng thời, thường xuyên kiểm tra có định kỳ nhằm ngăn chặn những vi phạm xảy ra. Tiếp tục đầu tư có trọng điểm trong công tác tu bổ, tôn tạo di tích.

Đẩy mạnh xã hội hóa công tác quản lý di tích: Trong những năm tới, cần tiếp tục phát huy tốt hơn nữa sức mạnh của nhân dân trong công tác tu bổ, tôn tạo di tích đình Giàn theo phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm, vận động sức dân là chính”, cần xây dựng các đề án xã hội hóa công tác quản lý di tích. Nội dung xã hội hóa theo từng giai đoạn và bao gồm nhiều vấn đề như: xã hội hóa về bảo vệ di tích nhằm huy động mọi tầng lớp nhân dân tham gia vào việc giữ gìn, bảo vệ di tích tiến tới xóa bỏ được tình

trạng xâm phạm, lấn chiếm di tích; xã hội hóa việc tu bổ, tôn tạo để huy động nhân dân đóng góp ủng hộ công sức, tiền của cho việc tôn tạo di tích; xã hội hóa về tuyên truyền, giới thiệu di tích để người dân thấy rằng việc tuyên truyền về di sản văn hóa không chỉ là nhiệm vụ của các cấp chính quyền, Ban Văn hóa - Thông tin phường Xuân Đình, Tiểu Ban Quản lý di tích đình Giàn mà là trách nhiệm của toàn dân. Bên cạnh đó, cần chú trọng đến xã hội hóa việc hưởng thụ các giá trị văn hóa, mọi người dân đều được hưởng thụ các giá trị từ di tích đem lại. Cần có cơ chế và chính sách thích đáng, phù hợp khuyến khích về mặt vật chất và tinh thần đối với các cá nhân, tổ chức khi đóng góp nguồn vốn vào tu bổ di tích.

Tăng cường thanh tra, kiểm tra, xử lý các vi phạm về di tích: Thường xuyên kiểm tra định kỳ hoặc đột xuất di tích đình Giàn để phát hiện sớm những sai phạm và có biện pháp xử lý kịp thời. Xây dựng mạng lưới cộng đồng, đề cao vai trò của ban thanh tra nhân dân trong việc thanh, kiểm tra các vi phạm về di tích

Đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền, giáo dục: Trong những năm tới quận Bắc Từ Liêm cần tiếp tục hỗ trợ kinh phí cho phường Xuân Đình tiếp tục xuất bản các ấn phẩm như sách, tờ rơi, tờ gấp, bưu ảnh để giới thiệu về cảnh quan di tích đình Giàn. Có thể phát ấn phẩm, tuyên truyền ở các địa điểm thu hút khách tham quan, du lịch để cho du khách hiểu rõ về những giá trị tiềm ẩn trong di tích. Viết bài đăng trên các báo, tạp chí nhằm giới thiệu về giá trị của di tích với đông đảo bạn đọc. Tiếp tục phối hợp với các cơ quan chuyên môn sản xuất các thước phim giới thiệu về di tích đình Giàn để lưu trữ, bảo tồn và tôn vinh những giá trị của di tích.

4. Kết luận

Qua nghiên cứu, khảo sát thực trạng về công tác tổ chức và quản lý di tích lịch sử văn hóa đình Giàn cho thấy, bên cạnh những kết quả đạt được còn có một số tồn tại cần được khắc phục. Những giải pháp cụ thể về các mặt như cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý; công tác quản lý nhằm gìn giữ; công tác quản lý nhằm phát huy giá trị di tích đã góp phần giảm đi những mặt còn hạn chế và nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích đình Giàn. Đồng thời, những giải pháp đó sẽ góp phần vào việc phát huy các giá trị của di tích này trong thời gian tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Quản lý di tích Đình Giàn (2010), *Di tích lịch sử văn hóa và lễ hội Đình Giàn, Hà Nội.*
2. Bùi Thị Hằng (2000), *Lễ hội làng Giàn, xã Xuân Đình, huyện Từ Liêm, Hà Nội, khóa luận tốt nghiệp cử nhân ngành Dân tộc học, trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Hà Nội.*
3. Thành Thu Trang (2009), *Di tích và lễ hội Đình Giàn, làng Cáo Đình, xã Xuân Đình, huyện Từ Liêm, Hà Nội, luận văn thạc sĩ ngành Văn hóa học, trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.*
4. Đặng Văn Tô (2008), *Làng Giàn - Một làng xã cổ truyền Việt Nam, Hà Nội.*